דף צפייה: היישוב הישן: מיתוס ומציאות

יחידה 5 · ציונות והיישוב · ❓ האם היישוב הישן היה באמת 'ישן' וקפוא – או חברה שידעה להשתנות ולצמוח?

דף לתלמיד/ה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

הסרטון: הישוב הישן - לא מה שחשבתם

⏱️ 3:17 דקות · youtube.com/watch?v=-VWY_tczucc

א לפני הצפייה ובמהלכה

🧠 לפני הצפייה

לפני הצפייה סמנו: נכון / לא נכון / לא בטוח.

1. רוב יהודי הארץ לפני 1881 גרו בתל אביב.

נכון | לא נכון | לא בטוח/ה

2. בני היישוב הישן לא הקימו שום יישוב חקלאי.

נכון | לא נכון | לא בטוח/ה

3. לספרדים ולאשכנזים היו שפות ומנהגים שונים.

נכון | לא נכון | לא בטוח/ה

4. כבר לפני העלייה הראשונה נבנו שכונות מחוץ לחומות ירושלים.

נכון | לא נכון | לא בטוח/ה

👀 במהלך הצפייה – שימו לב:

- מה היה מקור הפרנסה העיקרי
- היכן התרכז היישוב
- מה ההבדלים בין אשכנזים לספרדים
- מה היה תפקיד החכם באשי
- אילו שינויים התחוללו במאה ה־19

1. ⏸️ אחרי הסבר החלוקה וערי הקודש: מדוע דווקא ארבע הערים האלה?

_____

_____

2. ⏸️ אחרי ההבדלים בין העדות: מה איחד את כולם למרות השוני?

_____

_____

3. ⏸️ אחרי היציאה מן החומות והחקלאות: איזה שינוי נראה לכם המשמעותי ביותר? נמקו.

ב אחרי הצפייה – שאלות ב־3 רמות

בחרו רמה להתחלה – ונסו להגיע גם לרמה הבאה!

תמיכה – הקיפו את התשובה הנכונה

1. מה היו 'כספי החלוקה'?

א. משכורת מהשלטון

ב. תרומות מיהודי העולם לתמיכה בלומדי תורה בארץ

ג. מס שגבו מהיהודים

2. איזו מארבע הערים אינה מערי הקודש?

א. צפת ב. חברון ג. טבריה ד. יפו

3. מי ייצג את היהודים מול השלטון העות׳מאני?

א. החכם באשי ב. ראש הכולל ג. הנדיב הידוע

רגיל

1. תארו שלושה מאפיינים של היישוב הישן.

---

2. הסבירו שני הבדלים בין הקהילה הספרדית לאשכנזית.

---

3. ציינו שלושה שינויים שחלו ביישוב הישן במאה ה־19.

אתגר

1. 'יישוב ישן' – האם המונח מוצדק? הציגו טיעון בעד ונגד.

---

2. מה הקשר בין השינויים ביישוב הישן לבין העלייה הראשונה?

ג כרטיסים משימה פעילה: מיתוס או מציאות?

כל קבוצה מקבלת 10 כרטיסי 'טענה' וצריכה למיין אותם ל'מיתוס', 'מציאות' או 'חצי־חצי', ולתקן כל מיתוס. טענות: 1. כולם רק למדו תורה ולא עבדו. 2. היישוב התרכז בארבע ערי הקודש. 3. ספרדים ואשכנזים התארגנו באותה צורה. 4. היו תרומות מכל העולם. 5. אף אחד לא יצא מחומות ירושלים לפני 1882. 6. בני היישוב הישן ייסדו את פתח תקווה. 7. לא הייתה עיתונות עברית בארץ לפני העלייה הראשונה. 8. היה ליהודים מעמד חוקי תחת הסולטן. 9. כולם דיברו עברית ביומיום. 10. לא היו בתי ספר עם לימודי חול.

1. מיינו את עשר הטענות לשלוש ערמות.

2. לכל 'מיתוס' כתבו גרסה מתוקנת.

3. לכל 'חצי־חצי' הסבירו מה נכון ומה מוגזם.

4. הכינו 'פוסטר מתקן' עם שלוש עובדות מפתיעות על היישוב הישן.

שאלה בסגנון בגרות

1. תאר שני מאפיינים של היישוב הישן בארץ ישראל, והצג שני שינויים שהתרחשו בו במחצית השנייה של המאה ה־19.

כרטיס יציאה · היישוב הישן: מיתוס ומציאות

שם: _____ כיתה: _____

1. ציינו שתיים מארבע ערי הקודש.

_____

_____

2. תנו דוגמה אחת לשינוי ביישוב הישן.

_____

_____